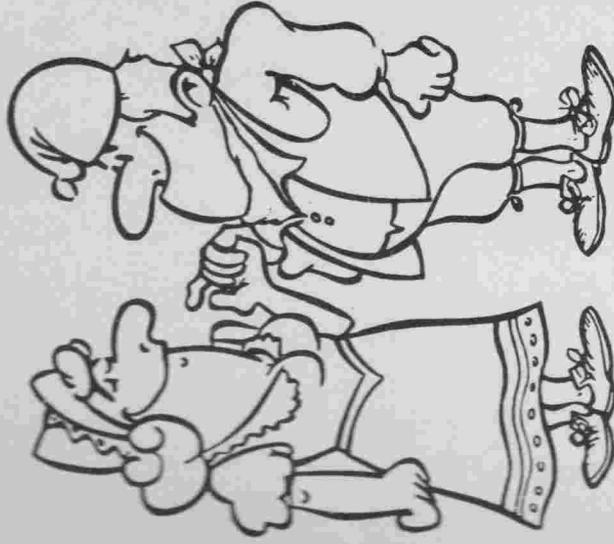

27 GAMLE FOLKEDANSE
fra Jylland

SAMLET OG BEARBEJDET
AF
PIA & PÆR
SØRENSEN

VI

P. Sørensen
Ravnevej 14
6000 Kolding
Tlf. 75-535069
E-mail: piaper@email.dk

Der er ingen copyright på disse gamle beskrivelser, da de tilhører alle, som føler glæde ved dans og musik.
Derfor er fotokopiering tilladt i mindre omfang, hvis kilden angives.

ISBN 87-985430-6-7

Forord

Når vi nu udsender vort 6. hefte med gamle dansebeskrivelser fra Jylland, er det for at gøre nogle flere af de gamle danse tilgængelige for en større kreds af folkedansere og andre interesserede.

Vi har, siden 1989, hvor vi udsendte heftet med "26 gamle folkedanse fra forskellige egne", fortsat med at genfinde og rekonstruere gamle, glemte folkedanse. Disse har vi benyttet rundt om i landet ved forskellige dansekurser.

Dansene har vi bl.a. fundet som "løse" dansebeskrivelser hos ældre folkedansere eller hos deres efterkommere, andre af dansene har vi fundet i arkiver forskellige steder i Danmark. Her i dette efterår lykkedes det så at få dem sat i trykken, så der nu foreligger 2 nye hefter.

Vi vil her rette en tak til Dansk Folkemindesamling i København og Spillemandsmuseet i Rebild, der har givet tilladelser til, at vi kunne benytte nogle gamle dansebeskrivelser, der ligger i deres arkiver. Ligeledes vil vi gerne takke Foreningen til Folkedansens Fremme for tilladelsen til at benytte en melodi fra en gammel spillemandsbog, der ligger i deres dansearkiv. En tak skal også lyde til Erik Jensen, Saksikøbing og Svend Hamborg, Thy for tilladelse til at benytte dansematerialer fra dem. En tak skal også lyde til efterkommere, af afdøde folkedansere rundt om i Jylland, der alle har været imødekommende, når vi spurgte efter gammelt dansemateriale.

En stor tak skal også lyde til Poul Kjær Mortensen, Helsingør, der beredvilligt har læst korrektur på danseheftet.

Vi har taget de danse med, vi har kunnet finde og ikke taget hensyn til, om dansen måske er lidt banal eller lidt kedelig. Vi har ikke ønsket at vise et idealiseret billede af, hvad der blev danset af spændende danse, men ønsket at vise, hvad der blev danset.

Oplysninger om kilder findes ved de enkelte danse. Nogle af dansene har det været nødvendigt at rette til p.g.a. mangelfulde eller uforståelige beskrivelser, eksempelvis uden trinangivelse eller lignende. Derfor kan nogle af dansene oprindeligt have haft en lidt anden udførelse. I nogle danse har vi sat dans og musik sammen (se under dansen). I melodierne er metronom-tallet foreslået af os og er kun vejledende.

En enkelt dans, "Den glade Kobbersmed", falder lidt udenfor publikationens rammer, da det er en nyere, konstrueret "folkedans". Vi har dog taget den med, fordi den danses af mange folkedansere.

Man vil altid kunne se originalmaterialet hos os eller i Landsforeningen Danske Folkedanseres Arkiv.

Efter mange års spændende arbejde med at finde og tilrettelægge disse 27 gamle folkedanse er det vort håb, at de vil blive modtaget som et spændende supplement til de øvrige gamle danse, der findes fra Danmark. Vi håber, de vil blive benyttet og igen komme til ære og værdighed.

God fornøjelse!

Kolding, november 2000

Pia & Per Sørensen

Veirmølle-Dansen

Vendsyssel

♩ = 60

1 2 3 4
5 6 7 8
9 10 11 12
13 14 15 16

Veirmølle-Dansen

Vendsyssel

Musik:

1- 8
1- 8
: 9-16 :

Forklaring:

Opstilling: 4 par i kvadrille.
Trin: Løbetrin.

- Stor kreds til venstre, 24 løbetrin.
 - Stor kreds til højre, 24 løbetrin.
- Herrerne laver mølle med venstre hånd og lægger højre arm om damens liv. Damerne lægger venstre hånd på herremes højre skuldre, og de løber mod solen rundt, 24 løbetrin.
- Herre og dame bytter plads, og damerne laver mølle med venstre hånd og tager herrerne om livet med højre hånd, og møllen fortsætter mod solen rundt, 24 løbetrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde:

Komponisten A. P. Berggreen (1801-1880), København udgav fra 1842 til 1871 en stor samling folkesange og melodier fra hele Europa. Disse folkesange og melodier fik han fra forskellige meddelere, som sendte materialet til ham. Denne samling, som var i mange bind, udkom i forskellige udgaver og endte med at indeholde ca. 2000 melodier. I den "3. meget forøgede udgave" af danske folkesange og melodier fra 1869 er der ikke mindre end 51 dansemelodier med fra hele Danmark. I blandt dem er der 10 dansemelodier fra Vendsyssel. Berggreen skrev, at han fik melodierne, da han i 1858 afskrev dele af en nodebog fra 1843 hos en spillemand i Vendsyssel. Denne spillemand spillede også Syvspring for ham - desværre er der ingen noter om, hvem denne spillemand var. Af disse 10 melodier findes der, i noterne, danske beskrivelser til 4 af melodierne, og det er til "Taprisen", "Syvspring", "Ottemands-Dansen" og "Veirmølle-Dansen". Den originale danske beskrivelse lyder:

Iste Repetis: Alle rundt med hinanden i udstrakte Hænder. 2den Repetis. Iste Gang: Alle Karlene i Midten sætte de venstre Hænder op imod hinanden og holde Pigerne under højre Arm, medens de svinge rundt; 2den Gang: Pigerne ligesaadan med Karlene under Armen.

Melodien kendes fra flere spillemandsbøger i Vendsyssel, Thy og på Bornholm. Ligeledes optræder melodien i flere 1700-tals nodebøger, bl.a. Rasmus Storms nodebog som "Vindt Mølle Menuet" og hos Brd. Bast som "Møllevinge Contillion", og så sent som i 1909 lykkedes det faktisk Folkemindesamlingen at få melodien optaget på fonografvalse hos vendsyssel-spillemanden Thomas Johansen, Kås.

Der er ingen tvivl om, at dansen har ændret sig gennem de mere end 125 år; men møllen har sikkert været en central figur i alle de varianter, dansen udvikler sig til, og senere kommer nye varianter til at hedde "Korsfirtur", "Firkantet Sløjfe", "Sløjfen", "Skift Så" osv. Disse sene "Mølledanse" har dog fået påheftet en afd. med kæde og til tider parvis runddans.

Den trykte samling "Danske Folke- sange og Melodier" af A. P. Berggreen. 3. udgave 1869 findes i udgivers private dansearkiv.

Lybækkeren

Vendsyssel

$d = 88$

1 2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15 16

Lybækkeren

Vendsyssel

Musik:

Opstilling: Parvis med alm. fatning.
Trin: Polkatrin med hop.

Forklaring:

Langsom polka med hop: 1 polkatrin med hop $\frac{1}{2}$ omgang rundt (1-2-3-hop), herren beg. med v. fod og damen med h. fod.
Der fortsættes med 1 polkatrin med hop $\frac{1}{2}$ omgang rundt, herren beg. med h. fod og damen med v. fod.
Ovenstående gentages.
Ovenstående gentages 2 gange.
Ovenstående gentages 4 gange.

Bemærk: hvert polkatrin er over 2 takter, og dansen dances som "Lybækkeren" fra Randers, dog uden at sætte foden bagved på 2. trindel.

Dansen fortsættes efter behag.

Jødevalsens

Vendsyssel

♩ = 80

1 2 3 4 5 6 7 8

9 10 11 12 13 14 15 16

Jødevalsens

Vendsyssel

Musik:

1- 4
5- 8
1- 8
9-12
13-16
9-16

Forklaring:

Opstilling: Parvis med åben livfatning - front fremad.
Trin: Hoptrin.

- a) 2 hoptrin fremad og 2 hoptrin rundt med livfatning.
Gentages.
Afd. a) gentages.
- b) 4 hoptrin fremad med hinanden i hånden.
Som 1 - 4.
Afd. b) gentages.

Dansen fortsættes efter behag.

Enkelt Kæde

Vendsyssel

$\text{♩} = 126$

Enkelt Kæde

Vendsyssel

Musik:

1- 8
 1- 8
 : 9-16 :
 : 1- 8 :
 : 1- 8 :
 : 1- 8 :

Forklaring:

Opstilling: 2 par overfor hinanden.
 Trin: Gangtrin.

1. tur a) Stor kreds med solen, 16 gangtrin.
 b) Alm. kæde, 32 gangtrin.
 2. tur a) Enhåndsmølle med og mod solen, 32 gangtrin.
 b) Tohåndsmølle med og mod solen, 32 gangtrin.
 3. tur a) Kreds med livfatning med og mod solen, 32 gangtrin.
 b) Afid b) er ens i alle ture.

Kilde: Dansen er nedskrevet af Marie Korslund, Tårs og Frode Nielsen, Halvorsminde Ungdomsskole og er formentlig meddelt af familien Nielsen, St. Toften i Thorshøj. Dansen er med i heftet "Gamle Vendsyssel Dance", Hjørring, 1935.
 Originalheftet findes i udgivers private dansearkiv.

Finsk Polka

Asdal, Vendsyssel

Finsk Polka

Asdal, Vendsyssel

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med hinanden i hånden.
Trin: Gang- og polkatrin.

- a) March - mod solen i salen, 8 lette gangtrin.
March baglæns - med solen i salen, 8 lette gangtrin.
b) Alm. fatn. parvis polka, 6 polkatrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Følgende tekst blev sunget til dansen:

- 1- 4 Det kan gå an at leve, så længe man er to.
5- 8 Det kan gå an at leve, så længe man er to.
9-14 Men det bli'r noget andet, når vuggen den skal gå rundt på gulvet.

Kilde: Dansen er nedskrevet af Kristian Thomsen i Asdal pr. Hjørring i 1918.

Originaloptegnelsen er følgende:

Finsk Polka

1. Det kan gaa an at leve, saa længe man er to.
2. Det kan gaa an at leve, saa længe man er to.
3. Men det bli'r noget andet, naar vuggen den skal gaa rundt paa gulvet.

Ved 1. - hurtig March fremad. Ved 2. - hurtig March baglænds. Ved 3. - danses rundt.

Originalmaterialet findes på Dansk Folkemindesamling - med arkivnr. 1906/36.

Udgivers kommentar: Originalmaterialet er uden melodiangivelse; men viseteksten fortæller hvilken melodi, der er tale om. Melodien har været meget kendt af alle, og den var virkelig en "hitmelodi" i 1890, hvor flere komponerede nye dansemelodier over melodiens tema. Den var så kendt, at man i "Blåsprøuten 1891" har den med på første side - med en ny og aktuel vise. Melodien bruges også til en af Fanødansene - og melodien er kendt i 1900-tallet af visesangere til visen: "Og havde jeg blot vinger, og var en lille fugl".

Spretmasolka

Asdal, Vendsyssel

Spretmasolka

Asdal, Vendsyssel

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fætning.
Trin: Mazurka-, trippevalse- eller valsetrin.

1- 2 Parret danser fremad, herren beg. på v. fod, og damen beg. på h. fod,
2 mazurkatrin.

3- 4 Parret danser 1 omgang rundt med 2 trippevalsetrin eller 2 alm.
valsetrin.

5- 8 1-4 gentages.

9-12 Parret danser 2 omgange rundt med 4 trippevalsetrin eller 4 alm.
valsetrin.

13-16 1-4 gentages.

Dansen fortsættes efter behag.

Følgende tekst er blevet sunget til dansen:

1- 2 Bitte Wolle, bitte Wolle
3- 4 hvorfor halter du saa?
5- 8 Søde Tulle, søde Tulle,
det gør saa ondt i min Taa!
9-12 Hvorfor halter du saa?
Det gør saa ondt i min Taa!
13-16 Søde Tulle, søde Tulle,
det gør saa ondt i min Taa!

Kilde: Dansen er nedskrevet af Kristian Thomsen i Asdal pr. Hjørring i 1918.

Originaloptegnelsen er følgende: **Spretmasolka**

1. Bitte Wolle, bitte Wolle
2. hvorfor halter du saa?
3. Søde Tulle, søde Tulle,
4. det gør saa ondt i min Taa!
Hvorfor halter du saa?
Det gør saa ondt i min Taa!
5. Søde Tulle, søde Tulle,
6. det gør saa ondt i min Taa!

Ved 1. 3. og 5. danses lige fremad, idet Karlen først sætter venstre fod lidt frem og derefter højre lige bagved; sparket derefter fremad med venstre og sætter den i Gulvet; flytter atter højre hen bagved og sparket igen med venstre. Ved 2. 4. og 6. danses rundt. Pigen sparket med højre fod.

Originalmaterialet findes på Dansk Folkemindesamling - med arkivnr. 1906/36.

Udgivers kommentar: Originalmaterialet er uden melodiangivelse, og udgiver har benyttet melodien til "Gamle Else". At netop denne melodi er valgt, er fordi man i Skåne har en næsten tilsvarende dansevekt om "Leppe Jeppsson der har ondt i sin tå" til melodien (se: *Sonja og Børje Wallin: "Gamla Dansar i Skåne - Tävlingdanser och Skicklighetsdanser"*, side 36).

Westenom

Asdal, Vendsyssel

♩ = 112

1 2 3 4
5 6 7 8
9 10 11 12
13 14 15 16
17 18 19 20
21 22 23 24

Westenom

Asdal, Vendsyssel

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fætning. Danses avet om i salen.
Trin: Polkatrin.

Parret danser almindelig polka (ret om), men avet rundt i salen (med solen), 16 polkatrin.

Ovenstående gentages.

Ovenstående gentages.

Dansen fortsættes efter behag.

: 1 - 8 :

: 8 - 16 :

: 17-24 :

Kilde: Dansen er nedskrevet af Kristian Thomsen i Asdal pr. Hjørring i 1918, og han angav melodien som "Førgangen nat" (udgiveren har set ældre vendsyboere danse på nøjagtig samme måde - helt op i nutiden).

Originalmateriale findes på Dansk Folkemindesamling - med arkivnr. 1906/36.

Melodien, som er benyttet, bruges i området, når der danses Westenom. Melodien har flere navne og hedder Baltzar Sørensen Westenom hos spillemanden P. O. Kiel, Hirtshals. Spillemanden Aksel Andersen, Bjergby fortæller, at han altid har kaldt melodien Kjul Westenom, og den benyttes altid som "eftermad", når der danses. Kontra i Mygdal Forsamlingshus. Aksel Andersen fortæller, at melodien er lavet af den omvandrende vendsyssel-spillemand Svenske Niels.

Russisk Kavaleri

Bagterp, Vendsyssel

$\text{♩} = 108$

1 2 3 4
5 6 7 8
9 10 11 12
13 14 15 16
17 18 19 20
21 22 23 24
25 26 27 28
29 30 31 32

Russisk Kavaleri

Bagterp, Vendsyssel

Musik:

1- 4

5- 8

1- 4

5- 8

9-16

9-16

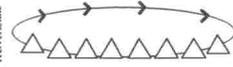
17-24

17-24

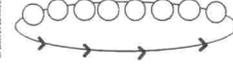
25-32

25-32

Herrerække

Damerække

Forklaring:

Opstilling: Alm. rækkeopstilling, 8 par (der kan også være færre par).
Trin: Chassé-, gang-, sideløbs-, polka- og totrin.

1. herre og sidste dame danser med højrehåndsfatn. 1 omgang rundt i midten og ud på plads, 3 chassétrin og 2 gangtrin.
1. dame og sidste herre det samme.
1. herre og sidste dame danser med venstrehåndsfatn. 1 omgang rundt i midten og ud på plads, 3 chassétrin og 2 gangtrin.
1. dame og sidste herre det samme.
1. herre og sidste dame danser imod hinanden, 2 chassétrin og tager alm.fatn. og danser rundt på stedet, 8 totrin. Derefter 2 chassétrin baglæns ud på plads.
1. dame og sidste herre det samme.
1. herre og sidste dame danser imod hinanden, 1 chassétrin og 2 gangtrin, derefter 1 skridt til siden og kompliment. Baglæns ud på plads, 3 chassétrin og 2 gangtrin.
1. dame og sidste herre det samme.
1. herre fører herrerækken og 1. dame fører damerækken rundt, 16 sideløbstrin (se figur).
1. par danser polka ned gennem rækken og stiller sig som sidste par, 8 polkatrin.

Dansen starter forfra med nyt øverste par og det gamle 1. par som nederste par.
Dansen er slut, når alle par har været opførende og har danset polka ned gennem rækken.

Kilde: *Dansen er nedskrevet af Marie Korslund, Tårs i 1936. Meddelelsen er Frk. Thierup fra Bagterp ved Hjørring. Dansen har været kendt overalt i Danmark i forskellige varianter. Kopi af originalmateriale findes i udgivers private dansearkiv. Musikken, der har været benyttet, har formentlig været den melodi, der er benyttet til Russisk Kavaleri i Pia & Per Sørensens "26 gamle folkedanse", da det er den melodi, der har været mest kendt. Udover denne kendte har der været forskellige andre melodier til Russisk Kavaleri, og udgiver har med tilladelse fra F. F. F., fået lov til at benytte en melodi fra Vendsyssel, der ligger i foreningens dansearkiv. Den stammer fra en spillemandsbog, som er indleveret i 1916 af regimentsmusiker Jens Simonsen, Ålborg. Han skrev i et brev, at de fleste af melodierne er nedskrevet af hans bedstefar, der var skolelærer i enge omkring Hjørring og Løkken. Den originale titel er "Det Russiske Chavaleri". Originalheftet findes i F. F. F.'s dansearkiv - arkivnr. FFF mel. II og DFS arkivnr. 1915/3 II D: 330.*

Udgivers kommentar: Jo flere par, der står på rækken, jo større trin skal der tages i afd. a). Det er udgiver, der har foreslået, at der kan være færre par.

Hamborg Zweitritt

Løkken, Vendsyssel

Hamborg Zweitritt

Løkken, Vendsyssel

Musik:

1-4
5-6
7-8
5-8

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fætning.
Trin: Polka- og totrin.

- Parvis polka ret om, 4 polkatrin.
- 1 polkatrin avet om og 1 polkatrin ret om.
Livfætning, 4 totrin rundt.
Afd. b) gentages.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde: Originalmaterialet findes i udgivers dansearkiv og er en stentryksnode udgivet af J. N. Fischer årg. 1901-1902 - 3. Hefte. Gamle danske Folke-Danse.

Udgivers kommentar: Dansebeskrivelsen findes på selve noden. Over de 4 første takter står Polka, over takt 5-6 står Rheintænder og over takt 7-8 står Zweitritt.

Bette Mett'

Thy

$\text{♩} = 80$

Bette Mett'

Thy

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fatning. Herren h. side og damen v. side ind imod midten (danses avet om i salen).

Trin: Mazurka- og hoptrin.

2 mazurkatrin - herren forlæns beg. på v. fod og damen baglæns beg. på h. fod.

1 hoptrin, hvor man drejer 1/2 omgang ret om - herren v. fod og damen h. fod (herren har nu ryggen- og damen front fremad i danseretningen).

2 mazurkatrin - herren baglæns beg. på h. fod og damen forlæns beg. på v. fod.

1 hoptrin, hvor man drejer 1/2 omgang ret om - herren h. fod og damen v. fod (herren har nu atter front fremad - og damen ryggen i danseretningen).

Dansen gentages 1 gang.

Dansen gentages 2 gange.

Dansen fortsættes efter behag.

Bemærk, at de 2 mazurkatrin udføres over 3 takter.

Kilde:

Dansen er nedskrevet af Svend Hamborg, Thy, i 1989 efter meddelelsen Ejnar Kinggård, Hillerslev.

Dansen har haft stor udbredelse i Thy, da den ses i flere spillemandsbøger.

Ifølge Anders Chr. N. Christensen har man nogle steder i Thy benyttet et lille danserim til dansen: *Bette Mæt og Bette Mæt, hun var så vakker en tas*.

Originalmateriale findes i Svend Hamborgs private dansearkiv.

Det varme Mad

Fur

$\text{♩} = 120$

1 2 3 4
5 6 7 8
9 10 11 12
13 14 15 16
17 18 19 20
21 22 23 24

Det varme Mad

Fur

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fætning.
Trin: Chassé-, gang- og polkatrin.

- 1- 4
5- 8
1- 8
: 9-16 :
:17-24 :
- a) 2 chassétrin fremad og 2 polkatrin 1 omgang rundt.
Gentages.
Gentages 2 gange.
b) Rheinlænderpolka 2 gange.
c) Alm. polka rundt, 16 polkatrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde: Dansen er meddelt udgiveren af Erik Steen Sørensen, Sdr. Thise. Erik Steen Sørensen havde fundet dansen i danseindsamler J. C. Kroghs samlinger i et lokalhistorisk arkiv på Skiveegn. Originalmaterialet fra J. C. Krogh er i dag formentligt gået tabt.

J. C. Krogh meddelte, at dansen var speciel fra Fur; men at melodien også var kendt i Salling, hvor man udelukkende dansede polka rundt.

Melodien var kendt overalt i Danmark og ikke kun på Fur og i Salling og er formentlig en vaudeville/revy-melodi fra omkring 1850-55. En af de første viser udgiveren har fundet, er fra begyndelsen af 1860'erne. Det var Julius Strandberg, som udgav en skillingsvis med titlen "Nu skal Du faae din varme Mad! Eller hvorledes Jørgen Jensen fik sin varme Mad hos en Sangerinde", af S. W. (teksten er skrevet af Saxo W. Wiegell (1843-1909)). Det er en skillingsvis med 6 vers, og som eksempel kommer her 1. vers. (hvis man ønsker at synge verset, skal repriserne ikke repeteres). Hvis man ønsker hele visen, kan den fås hos Dansk Folkenindesamling, hvor originalen befinder sig med arkivnr. DFS-SMT-000444, eller man kan kontakte udgiveren.

1. vers:

See Jørgen Jensen er mit Navn,
Og Slangerup mit Hjem: -
Hvorfor jeg kom til Kjøbenhavn
Det skal jeg sige Dem!
See, da jeg var paa Landet
Jeg kjæded' mig forbandet! -
Og lærte intet andet -
End bar Uskyldighed!
Nei i Danmarks Hovedstad,
! Der kan Du faae din varme Mad :!
Og more Dig, Du Rad. -

Ruder Es

Himmerland

Ruder Es

Himmerland

Musik:

1- 2
3- 4
5- 8
9-16

Forklaring:

Opstilling: Parvis. Man står overfor hinanden med hænderne i siden.
Trin: Sideløbs- og totrin.

Bege danser 4 sideløbstrin til højre (man fjerner sig fra hinanden).
Man står stille og bøjer sig i hofen til højre, til venstre og retter sig op.

1-4 gentages til venstre.

Parvis livfatning, og man danser rundt på stedet, 16 totrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde: Dansen er nedskrevet af Christian Olsen (1881-1968) fra "Torpelund", Eskebjerg ved Kalundborg. Han skrev, at de havde lært dansen af Fru Thit Jensen. Forfatteren Thit Jensen (1876-1957) var født i Himmerland og søster til forfatteren Johannes V. Jensen, som iøvrigt var meddelel til den lille dans "Sikken" fra Himmerland.
Christian Olsen var ud af en spillemandsslægt og meget historisk interesseret. Han samlede mange spillemandsmelodier og udgav de 3 hefter "Gamle Danske fra Nordvestsjælland".
Hele hans kopisamling af melodier er i dag på Dansk Folkemindesamling, hvor også denne dans er opbevaret sammen med 6-7 andre danse på nogle papirark, han kaldte "Forsøg paa at Opskrive følgende Danse Dansestrin".
Arkivnr. 1951/30 IX G:27.

Flyvegal

Als, Himmerland

♩ = 88

1 2 3 4
5 6 7 8
9 10 11 12
13 14 15 16

Flyvegal

Als, Himmerland

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fatning.

Trin: Polonaisetrin (flyvgaltrin).

1 polonaisetrin = 1 tottrin + 1 omtredningstrin (polkatrin).

Herren sætter venstre fod et skridt frem - beg. med et markant løft - forom damen (v), derefter svinges højre bag om venstre, 1 omtredningstrin (h.v.h), alt under en jævn omdrejning en hel omgang ret om.

Damens trin som herrens, men med modsatte fod, og hun begynder med et lidt kortere trin på højre - beg. med et markant løft. Damens omtredningstrin bliver derfor lidt kraftigere end herrens. Parret danser i takt.

15 polonaisetrin.

2-16

Vær opmærksom på, at musikken er meget langsom - med betoning på 1 i hver takt.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde: Dansen er nedskrevet af udgiveren i 1996, hvor jeg så ældre folk, fra fiskerlejet Als i Himmerland, danse den på et dansehistorisk seminar - på Spillemandsmuseet i Rebild. Dansen findes også optaget på video af Anders Chr. Christensen og Svend Nielsen fra Dansk Folkemindesamling.
Melodien til dansen er fra Als-spillemanden Jens Frederikssens nodebøger, der findes på Spillemandsmuseet i Rebild.

Mazurka

Als, Himmerland

$\text{♩} = 50$
 1 2 3 4
 5 6 7 8
 9 10 11 12
 13 14 15 16
 17 18 19 20
 21 22 23 24

Mazurka

Als, Himmerland

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fatning.
 Trin: Mazurka- og trippevalsetrin.

I Himmerland har man danset forskellige variationer til mazurka.
 I de forskellige variationer danses den almindelige vej rundt i salen.

Dobbelt Mazurka. - 1. variant (ret om) - 2. variant (avet om)
 2 mazurkatrin fremad - herren beg. m. v. fod - damen beg. m. h. fod.
 1 hel omgang rundt, 2 trippevalsetrin (danses ret om **eller** avet om).
 1-4 gentages hele melodien igennem.
 Dansens fortsættes efter behag.

1- 2
 3- 4

Enkelt Mazurka. - 1. variant danses ret om.
 1 mazurkatrin fremad - herren beg. m. v. fod - damen beg. m. h. fod.
 1/2 omgang rundt (ret om), 1 trippevalsetrin.
 1 mazurkatrin fremad - herren beg. m. h. fod - damen beg. m. v. fod.
 1/2 omgang rundt (ret om), 1 trippevalsetrin.
 1-4 gentages hele melodien igennem.
 Dansens fortsættes efter behag.

1
 2
 3
 4

Enkelt Mazurka. - 2. variant danses avet om.
 1 mazurkatrin fremad - herren beg. m. v. fod - damen beg. m. h. fod.
 1/2 omgang rundt (avet om), 1 trippevalsetrin.
 1 mazurkatrin fremad - herren beg. m. h. fod - damen beg. m. v. fod.
 1/2 omgang rundt (avet om), 1 trippevalsetrin.
 1-4 gentages hele melodien igennem.
 Dansens fortsættes efter behag.

1
 2
 3
 4

Enkelt Mazurka. - 3. variant danses vekslende mellem avet om og ret om.

1 mazurkatrin fremad - herren beg. m. v. fod - damen beg. m. h. fod.
 1/2 omgang rundt (avet om), 1 trippevalsetrin.
 1 mazurkatrin fremad - herren beg. m. h. fod - damen beg. m. v. fod.
 1/2 omgang rundt (ret om), 1 trippevalsetrin.
 1-4 gentages hele melodien igennem.
 Dansens fortsættes efter behag.

1
 2
 3
 4

Kilde: Varianterne af Dobbelt- og Enkelt Mazurka fra Himmerland er nedskrevet af udgiver i 1996 ved et danseseminar på Spillemandsmuseet i Rebild, hvor ældre folk fra fiskerlejet Als i Østhimmerland var for at vise os deres gamle danse.
 Melodien, som er benyttet, er komponeret af den navnkundige spillemand Jens Frederiksen, Als (1854-1943). Melodien står nedskrevet som nr. 41 i én af hans efterladte nodebøger. Der kan også benyttes andre Mazurka-melodier.
 De originale nodebøger findes på Spillemandsmuseet, Rebild - Nodearkivet.

Sekstur

Rold, Himmerland

♩ = 100

Sekstur

Rold, Himmerland

Musik:

Forklaring:

Opstilling: 4 par i kvadrille.

Trin: Sideløbs-, chassé-, gang- og tottrin.

- 1- 8
9-12
1. tur a) Stor kreds med og mod solen, 8 sideløbstrin hver vej.
b) 1. og 2. par bytter plads med 1 chassétrin og 2 gangtrin (2. par port og 1. par igennem), derefter baglæns med 1 chassétrin og 2 gangtrin (1. par port og 2. par igennem).
3. og 4. par det samme.
- 13-16
17-24
- c) Kæde - begynd med 1 klap og appel - 1 omgang rundt, 16 gangtrin.
- 9-12
2. tur b) 1. og 2. par tohåndsfåtn. (lang fåtn.), danser medsols omkring hinanden og tilbage til udgangsstilling (ingen drejninger undervejs), 4 chassétrin.
3. og 4. par det samme.
- 13-16
9-12
3. tur b) Alle danser hver for sig medsols rundt om fremmed danser (front imod hinanden hele tiden), 2 x 1 chassétrin og 2 gangtrin.
Dette gentages.
- 13-16
9-12
4. tur b) 4. par stiller sig hen ved 1. par, og 3. par stiller sig hen ved 2. par - alle står nu på 2 rækker, og man danser rundt om det par, man står overfor på samme måde som i 2. tur b), 4 chassétrin.
Dette gentages.
- 13-16
9-12
5. tur b) 1. og 2. par danser imod hinanden med 1 chassétrin, og man tager alm. fåtn. med modstående danser og danser 4 totrin rundt på stedet, derefter 1 chassé baglæns ud på plads.
3. og 4. par det samme.
- 13-16
9-12
6. tur b) 1. par stiller sig hen ved 3. par, og 2. par stiller sig hen ved 4. par - alle står nu på 2 rækker, og man danser rundt om det par, man står overfor på samme måde som i 2. tur b), 4 chassétrin.
Dette gentages.

Afd. a) og c) er ens i alle ture.

Bemærk, at det er afd. b), der udskiftes for hver tur.

Kilde: Dansen er nedskrevet af afdøde danseinstruktør Ellen Thierup fra Bagterp ved Hjørring. Den lå som en "løs" beskrivelse i hendes materiale. Dansen har været kendt overalt i Danmark i forskellige varianter. Originalmateriale findes i udgivers private dansearkiv. Musikken er den melodi, der blev mest kendt som sekstur-melodi. Den er komponeret af Emil Homegan (1809-1870) for 1862, hvor den blev kødet sammen med den humoristiske vise "En Forlovelse i en Wiener-Quadrille", der blev skrevet af Wilhelm Rantzu (1832-1897).

Hamborg Sextur

Kjellerup

The musical score is written on a single staff in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It begins with a tempo marking of $\text{♩} = 116$. The score consists of 24 measures, numbered 1 through 24. The melody is primarily eighth-note based. Measures 1-4 form the first phrase, 5-8 the second, 9-12 the third, 13-16 the fourth, 17-20 the fifth, and 21-24 the sixth. A trill (tr) is indicated above measure 16. The piece concludes with a final cadence in measure 24.

Kjellerup

Hamborg Sextur

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis i kredse.

Trin: Sideløbs-, gang-, chassé- og polkatrin.

- a) Stor kreds med solen, 16 sideløbstrin eller 16 gangtrin.
- b) Stor kreds mod solen, 16 sideløbstrin eller 16 gangtrin.
- c) Kæde, 32 gangtrin eller 16 chassétrin.
- c) Parvis polka rundt i kredsen med den "nye", man møder i kæden, 16 polkatrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde:

Musikdirektør D. T. S. Bjerregaard, Kjellerup udgav i juni 1904 nodeheftet "Gamle danske Folkedanse". Det udkom arrangeret for 9 instrumenter. I dette hefte findes 33 gamle dansemelodier, hvoraf "Hamborg Sextur" er den ene. Dansebeskrivelsen findes i kort form over noden: 1. rep. 1. kreds - 2. rep. Kæde - 3. rep. Polka rundt. Udgivelsen fra Bjerregaard har været benyttet over hele landet, og mange har afskrevet de trykte noter til deres egne nodebøger, og netop "Hamborg Sextur" kendes i afskrift både fra Ørsted ved Roskilde og i jyske spillemandsbøger. I 1919 genfinder vi melodien med dansebeskrivelse i "Sanglæge og Folkedanse" af Carl Godvin, Roskilde. Her er dansen blevet til en kvadrilledans: (1. rep.) 1. og 2. par danser imod hinanden og gør kompliment. 3. og 4. par gentager - (2. rep.) Kæde - (3. rep.) Polka rundt. Originalheftet med alle stemmer findes i udgivers private dansearkiv.

Udgivers kommentar: Trimmene i 1. og 2. rep. er foreslået af os, da det ikke fremgår af noden.

Vals Sextur

Kjellerup

♩ = 60

1 2 3 4

5 6 7 8

9 10 11 12

13 14 15 16

17 18 19 20 21

22 23 24

Vals Sextur

Kjellerup

Musik:

1- 8
1- 8
: 9-16 :
: 17-24 :

Forklaring:

Opstilling: Parvis i kreds.
Trin: Valsetrin.

- a) Stor kreds med solen, 8 valsetrin.
- b) Stor kreds mod solen, 8 valsetrin.
- c) Parvis vals rundt i kredsen med den "nye", man møder i kæden, 16 valsetrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde: Musikdirektør D. T. S. Bjerregaard, Kjellerup udgav i juni 1904 nodeheftet "Gamle danske Folkedanse". Det udkom arrangeret for 9 instrumenter. I dette hefte findes 33 gamle danse melodier, hvoraf "Vals Sextur" er den ene. Dansebeskrivelsen findes i kort form over noden: 1. rep. Kreds - 2. rep. Kæde - 3. rep. Vals. Dansen er identisk med "Den runde Sextur" fra Himmerland. Originalheftet med alle stemmer findes i udgivers private danskarkiv.

Den fulde Sving

Kjellerup

The musical score is written on two staves. The first staff is labeled 'POLKA' and contains measures 1 through 8. The second staff is labeled 'SVEJTRIT hurtigere og hurtigere' and contains measures 9 through 16. The music is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#).

Den fulde Sving

Kjellerup

Musik:

1- 8
9-16

Forklaring:

Opstilling: Parvis med alm. fatning.
Trim: Polka- og totrin.

- a) Polka rundt, 8 polkatrin.
- b) Livfatning og totrin rundt, 16 totrin (tempoet på totrinnene begynder langsomt og bliver hurtigere og hurtigere).

Dansen fortsættes efter behag.

Bemærk: afd. a) er altid samme tempo.

Kilde: Musikdirektør D. T. S. Bjerregaard, Kjellerup udgav i september 1904 nodehefte nr. 2 med "Gamle danske Folkedanse". Det udkom til 1. violin og var en fortsættelse af 1. hefte. I dette hefte findes 56 gamle dansemelodier, hvoraf "Den fulde Sving" er den ene. Dansebeskrivelsen findes i kort form over noden: 1. rep. Polka - 2. rep. Svejtrit hurtigere og hurtigere.
Melodien findes næsten identisk i "10 Gamle originale Folkedanse" fra ca. 1910-11 af Musikdirektør Carl Møller, Århus. I dette hefte er det nr. 37 og den hedder "Med fulde Sving".
Originalheftet findes i udgivers private dansearkiv.

Udgivers kommentar: *Fatningerne har vi foreslået.*

Aah hva' æ de me dæ

Midt- og Østjylland

The musical score is written in 2/4 time with a tempo marking of quarter note = 112. It consists of ten staves of music, numbered 1 through 20. The first staff starts with a dynamic marking of *p* (piano). The fifth staff starts with a dynamic marking of *mf* (mezzo-forte). The score includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. A fermata is placed over the final note of the tenth staff.

Aah hva' æ de me dæ

Midt- og Østjylland

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med front imod hinanden.
Trin: Polkatrin

- a) Parret smeder: Man slår hænderne på lårene, klapper 1 klap i egne hænder og derefter 1 klap i hinandens hænder.
Gentages 2 gange.
3 klap i hinandens hænder.
Gentages.
b) Alm. fatn. og polka rundt, 16 polkatrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Følgende tekst blev sunget til 1. del af dansen:

:Aah hva' æ de me dæ, aah hva' æ de me dæ,
aah har du ingen natlogi, saa maa du sov' ve mæ.:|

: 1 - 4 :

Kilde: Dansen er nedskrevet af udgiver, som har fået den meddelt af mejerist og folkedanseinstruktør Erik Jensen, Sakskøbing. Han havde i slutningen af 1930'erne eller i begyndelsen af 1940'erne lært dansen hos folkedanseinstruktør Ellen Riisberg, Hørring. Dansen brugtes meget til legetuer i Midt- og Østjylland. Musikken findes bl.a. i "Bedstefaders Spillebog" fra Gustav Thomsens Musikforlag, Silkeborg. Originaloptegnelserne til dansen findes i udgivers private dansearkiv.

Dansk Kvadrille

Horsens

$\text{♩} = 80$
 f
 mf
 fz
 mp

Dansk Kvadrille

Horsens

Musik:

Forklaring:

Opstilling: 4 par i kvadrille.

Trin: Hurre-, gang-, chassé-, balancé- og hopsatrin.

- 1- 8 : 1. tur a) Stor kreds med solen, 8 hurretrin.
 1- 8 : Stor kreds mod solen, 8 omvendte hurretrin.
 9-16 : b) 1. og 2. par halvkæde, beg. med 1 langt chassétrin på v. fod - når man er kommet forbi modstående, standser man med hinanden i hænderne (modstående i h. hånd og egen danser i v. hånd) og danser derpå 2 langsomme hopsabalancé (mod fremmed, mod egen) - derefter ud på modsatte plads, 1 langt chassétrin.
 9-16 : 3. og 4. par det samme.
 17-24 : c) 1. og 2. par tohåndsmølle $1\frac{1}{2}$ omgang rundt (man slutter på egen plads), 8 hurretrin.
 25-32 : 3. og 4. par tohåndsmølle $1\frac{1}{2}$ omgang rundt (man slutter på egen plads), 8 hurretrin.
 33-48 : d) Kæde kredsen rundt, 16 gangtrin **eller** parvis hopsa kredsen rundt, 16 hopsatrin (**se nedenfor**).
 : 1- 8 : 2. tur a) Enhåndsfatning med egen rundt på stedet med og mod solen, 16 hurretrin.
 : 1- 8 : 3. tur a) Enhåndsdamemølle med og mod solen, 16 hurretrin (herremer klapper).
 : 1- 8 : 4. tur a) Enhåndsherremølle med og mod solen, 16 hurretrin (damerne klapper).
 : 1- 8 : 5. tur a) Stor kreds med og mod solen, 16 hurretrin.
- Afd. b) og c) er ens i alle ture.
 Afd. d) i 1., 3. og 5. tur kæde kredsen rundt.
 Afd. d) i 2. og 4. tur parvis hopsa kredsen rundt.

Kilde: Dansen er nedskrevet af danselærer Rasmus Jensen, Horsens. Oprindeligt er det et opvisningsprogram fra et jubilæumsskue i Horsens 1922. Programmet er sendt fra danselærer Rasmus Jensen til folkedansleder Gunnar Køster i Kolding.
 Originalmaterialet ligger på Dansk Folkemindesamling i Køstersamlingen - 1986/002XXIV F:022.

Udgivers kommentar: Vi har stedbestedt dansen til Horsens, da Rasmus Jensen levede sit voksenliv og havde sit virke der. Dansen kunne godt stamme fra Langeland, da Rasmus Jensen var født på øen. Den minder lidt om Langelands Kvadrille. Det er også fra Rasmus Jensen, vi har "Gamle Nr. 12" fra Langeland.
 Der har sikkert været flere ture; men da det er et opvisningsprogram, er der ikke nedskrevet flere ture, end der skulle danses.

Tylette Polka

Strandhuse, Kolding

$\text{♩} = 108$

Tylette Polka

Strandhuse, Kolding

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis - herren med ryggen mod kredsens midte, damen overfor.

Trin: Hoptrin med tyrolersving, chassé-, gang- og polkatrin.

8 tyrolerhoptrin (hoptrin med tyrolersving - beg. med at svinge venstre fod henover højre).

1 chassétrin og 2 gangtrin til højre (beg. med højre fod).

Gentages til venstre.

Enhåndsfat. med højre hånd og rundt på stedet 1 omgang.

1 chassétrin og 2 gangtrin og 1 chassétrin og 2 gangtrin.

Alm. fatn. og polka rundt (8 trin).

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde: I slutningen af 1930'erne indsamlede Koldingegnens Folkedansere Toilette Polka - som dog straks blev omdøbt til Tylette Polka - på samme måde, som man havde gjort det i den sønderjyske Tylette Polka, da man ikke brød sig om at kalde dansen ved dens rette navn.

Folkedansernes leder Chr. Clausen besøgte et ældre ægtepar, der hed Jensen. Manden var stenfisker, og de boede i Kobbelskoven i Strandhuse (som i dag er en del af Kolding). Hos dette par fik han forevist dansen og fik nedtegnet både dans og musik. Dansen er næsten identisk med dansen fra Stevning.

I en radioudsendelse fra slutningen af 1960'erne, hvor den Sønderjyske Spillemandssektet spillede Tylette Polka, forklarede speakeren, at den oprindeligt hed Toilettepolka, og at den havde fået sit navn, fordi den var komponeret af en ung pige, engang hun sad og gjorde sig i stand ved sit toiletbord. Historien er meget sød, men i mine ører lyder den lidt for fantastisk, og jeg tror ikke, den er autentisk.

Et er dog sikkert. Toilette Polka var en modedans fra midten af 1800-tallet, og den genfindes mange steder i forskellige varianter og er ikke en speciel egnsdans. Der findes også flere forskellige melodier til Toilette Polka.

Af dansebeskrivelser findes der også flere, og interessant er det, at danselærer Hansen, Assens i 1866 udgav et lille dansebeskrivelseshefte, hvor Toilette Polka var med. Den er stort set identisk med Stevning- og Koldingvarianten.

Her kommer forklaringen fra Assens:

Toilette=Polka

4 Assemblée 1.2. 1.2. 1.2., Chassee tilhøre 1.2.3.

1.2. 1.2.3., Damsen i højre 1.2.3., 1.2. 1.2.3., Chassee

tilhøre 1.2.3., 1.2. 1.2.3., Polka rundt 1.2.3. 1.2.3.

1.2.3. 1.2.3. 1.2.3. 1.2.3. 1.2.3. 1.2.3. 1.2.

En underlig dansebeskrivelse, vil nogen sikkert synes, men prøv at tænke på, hvordan danseinstruktører ofte tæller med, når der skal indøves noget nyt. Tallene er trinnumre: 1, 2, 3. er et chassétrin. (Se endvidere: Folkedansertidsskriftet "Hjemstavnsliv" - Dansens og musikens rødder nr. 41).

Polsk

Vejen

$\text{♩} = 124$

Polsk

Vejen

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis med skulderfatning eller livfatning.
Trin: Polsktrin.

1- 2

1 polsktrin: Parret står lidt forskudt med højre side til hinanden og danser modsols rundt på stedet, begge beg. med venstre fod, 1 hurtigt polkatrin, derefter 1 hop på højre fod, mens venstre fod "kastes" lidt bagud (svag knæbøjning), endnu 1 hop på højre, idet venstre "kastes" fremad med strakt knæ.

3- 8

Polsktrinet gentages 3 gange; men således, at man sidste gang slutter med 2 gangtrin eller 2 appeller (h. og v. fod) i stedet for de 2 hop på højre. På de 2 gangtrin eller appeller drejer man sig, så man står med venstre side til hinanden.

1- 8

4 polsktrin modsols rundt på stedet, beg. med højre fod, slut med 2 gangtrin eller 2 appeller.

: 9-16 :

Gentages modsols og modsols.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde:

Dansen er nedskrevet af Johannes Egedal i 1916, da han var på dansesamlingsrejse i Jylland. Meddelelserne er brødrene Lauridsen i Vejen. Lærer Laurids Lauridsen og musikdirektør Niels Lauridsen var begge ivrige musikere og ud af spillemandsstægt. Både deres far og bedstefar var spillemænd. Originaloptegnelserne fra Egedals jyllandsrejse er bortkommet fra F. F.'s dansearkiv for mange år siden, og dansen er kun bevaret, fordi Hakon Grüner Nielsen har den med i sin afhandling "Vore ældste Folkedanse", København 1917, side 59.

Udgivers kommentar: I "Vore Ældste Folkedanse" er melodien angivet som "A heidilt å herum", og det virker, som om Grüner Nielsen (eller Johannes Egedal) har brugt melodien som standardmelodi til de forskellige polskdanske, der er med i afhandlingen. Udgiveren ejer imidlertid en spillemandsbog fra de 2 meddelelser fra Hans Peter Lauridsen, og i denne notebog er der flere polskdanskemelodier, og vi har valgt den, vi bedst kunne lide.

I dansebeskrivelsen er der ikke angivet, hvordan man vender og danser den anden vej, så udgiver har indlagt de 2 gangtrin eller 2 appeller (det er samme måde, man vender på, når man danser Slængpolska i Skåne, og vendingen omtales i flere jyske kilder om polskdans).

Gammel-Polsk

Lovrup, Gørding

$\text{♩} = 124$

Gammel-Polsk

Lovrup, Gørding

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Parvis i kreds.
Trin: Polsktrin.

1 polsktrin: beg. med venstre fod, 1 hurtigt polkatrin, derefter 1 hop på højre fod, mens venstre fod "kastes" lidt bagud (svag knæbøjning), endnu 1 hop på højre, idet venstre "kastes" fremad med strakt knæ.

Trinnet kan også danses til modsatte side med modsatte fodskifte.

a) Stor kreds med solen, 4 polsktrin beg. med v. fod. (det 4. polsktrin slutter med 2 gangtrin eller 2 appeller (h. og v. fod) i stedet for de 2 hop på højre).

1-8
1-8
9-16

Stor kreds mod solen, 4 polsktrin beg. med h. fod. (det 4. polsktrin slutter med 2 gangtrin eller 2 appeller (v. og h. fod) i stedet for de 2 hop på venstre).

b) Parvis med "hambofatning" (herrens højre hånd ved damens lænd, venstre på damens skulder. Damen lægger begge hænder på herrens skuldre). Parret står lidt forskudt med højre side til hinanden, 4 polsktrin medsols rundt på stedet, beg. med venstre fod, slut med 2 gangtrin eller 2 appeller. På de 2 gangtrin eller appeller drejer man sig, så man står med venstre side til hinanden.

9-16

4 polsktrin modsols rundt på stedet, beg. med højre fod, slut med 2 gangtrin eller 2 appeller. Damen "sættes af" på venstre side af herren.

Når dansen begynder forfra, skal herren i afd. b) danse med damen, der står til højre. Man skifter på denne måde dansepartner for hver gennemdansning.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde:

Dansen er nedskrevet af Johannes Egedal i 1916, da han var på danseindsamlingsrejse i Jylland. Meddelelsen er Marie Bennedsen i Lovrup. Johannes Egedal kom meget i familien Bennedsens hjem, da hans søster var gift med Marie Bennedsens søn. Originaloptegnelserne fra Egedals Jylandsrejse er bortkommet fra F. F.'s dansearkiv for mange år siden, og dansen er kun bevaret, fordi Hakon Grüner Nielsen har den med i sin ahandling "Vore ældste Folkedanse", København 1917, side 61.

Udgivers kommentar: I dansebeskrivelsen er der ikke angivet, hvordan man vender og danser den anden vej, så udgiver har indlagt de 2 gangtrin eller 2 appeller (det er samme måde, man vender på, når man danser Slångpolska i Skåne, og vendingen omtales i flere jyske kilder om polskdans).

Trepolsk

Lovrup, Gørding

$\text{♩} = 116$

Trepolsk

Lovrup, Gørding

Musik:

1-4

1-4

5-12

Forklaring:

Opstilling: 1 herre og 2 damer i kredse (herren har krydsede arme med højre arm øverst).

Trin: Polka- og gangtrin.

a) Stor kreds til venstre, 3 polkatrin og 2 gangtrin, beg. med v. fod.

Stor kreds til højre, 3 polkatrin og 2 gangtrin, beg. med h. fod.

b) Damerne slipper hinanden, og højre dame går under herrens og venstre dames arme, derefter venstre dame under herrens og højre dames arme, herren under egen arm og til sidst højre dame til udgangstilling, 16 "lette" gangtrin.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde: Dansen er nedskrevet af Johannes Egedal i 1916, da han var på danseindsamlingsrejse i Jylland. Meddelelsen var gårdejer Benned Bennedsen i Lovrup. Johannes Egedal kom meget i familien Bennedsens hjem, da hans søster var gift med dansemeddelelsen. Originaloptegnelserne fra Egedals jyllandsrejse er bortkommet fra F. F.'s dansearkiv for mange år siden, og dansen er kun bevaret, fordi Hakon Grünert Nielsen har den med i sin afhandling "Vore ældste Folkedanse", København 1917, side 63. Musikken bliver benyttet til den kendte, jyske vise "Go Javten", formentlig skrevet af St. St. Blicher. Melodien er altid angivet som traditionel jysk folkevise.

Udgivers kommentar: I dansebeskrivelsens afsl. a) er der ikke angivet, hvordan man vender og danser den anden vej, så udgiver har indlagt de 2 gangtrin, så har man mulighed for at begynde den modsatte vej med den rigtige fod.

Polsk Firtur

Sejstrup, Gørding

$\text{♩} = 76$

Polsk Firtur

Sejstrup, Gørding

Musik:

Forklaring:

Opstilling: 2 par overfor hinanden.

Trin: Hoptrin, hopsa og specielle balancétrin **eller** reeltrin.

1. tur a) Stor kreds til venstre, 8 hoptrin.

1- 8 Stor kreds til højre, 8 hoptrin.

b) Specielle balancétrin for fremmed danser (med 1 hop sættes venstre fod foran højre, med 1 hop bliver fødderne adskilte, derefter med 1 hop sættes højre fod foran venstre og til sidst med 1 hop bliver fødderne adskilte) **eller** 8 reeltrin.

1- 8 Specielle balancétrin for egen danser **eller** 8 reeltrin.

1- 8 (Musik 1-8 kun én gang) alm. fating med egen danser og hopsa rundt om det andet par, 8 hopsatrin.

1- 8 (Musik 1-8 kun én gang) alm. fating med fremmed danser og hopsa rundt om det andet par, 8 hopsatrin.

Dansen fortsættes efter behag, idet der skiftes mellem 2. tur afd. a) og 3. tur afd. a). Afd. b) er ens i alle ture.

Kilde:

Dansen er nedskrevet af Johannes Egedal i 1916, da han var på danseindsamlingsrejse i Jylland. Meddelelsen er Frk. Brun fra Sejstrup i Hunderup Sogn. Originaloptegnelserne fra Egedals jyllandsrejse er bortkommet fra F. F. F.'s dansarkiv for mange år siden, og dansen er kun bevaret, fordi Hakon Grøner Nielsen har den med i sin afhandling "Vore ældste Folkedanse", København 1917, side 63.
Melodien til dansen er den, af alle danskere, kendte børnesang "En lille Nisse rejste", som er komponeret i 1845 af Johan Christian Gebauer (1808-1884). Melodien ses første gang på tryk i nodeheftet "8 Børnesange. 2. hefte" fra forlaget Lose & Olsen 1845.

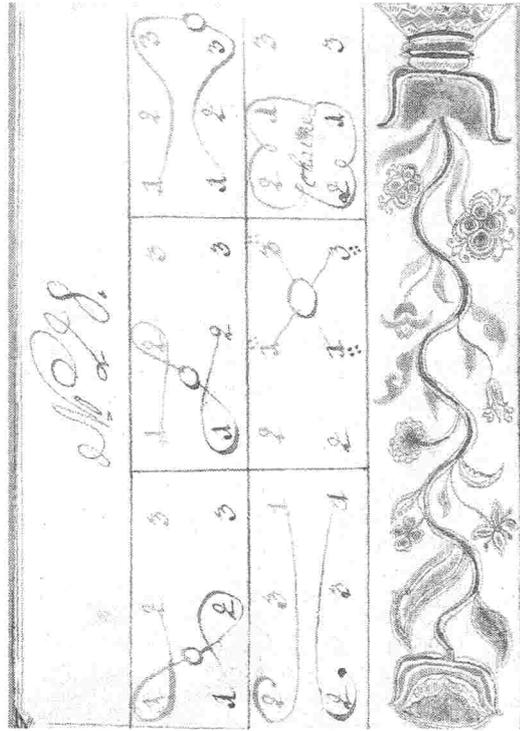
Anglaise

(Postkortdansen)

Als, Sønderjylland

$\text{♩} = 60$

1 2 3 4
5 6 7 8
9 10 11 12 13
14 15 16
17 18 19 20
21 22 23 24

Anglaise

(Postkortdansen)

Als, Sønderjylland

Musik:

Forklaring:

Opstilling: Almindelig rækkeopstilling (eller 3 par på række).
Trin: Valsetrin.

a) 1. herre og 2. dame har opføring: 1. herre danser forom og rundt om 2. herre og ind i midten, hvor han giver 2. dame begge hænder og danser 1 omgang medsols rundt med hende og ud på plads. 2. dame danser forom og rundt om 1. dame og ind i midten, hvor hun giver 1. herre begge hænder og danser rundt med ham og ud på plads, 8 valsetrin.

1-8
2. herre og 1. dame har opføring: 2. herre danser forom og rundt om 1. herre og ind i midten, hvor han giver 1. dame begge hænder og danser 1 omgang medsols rundt med hende og ud på plads. 1. dame danser forom og rundt om 2. dame og ind i midten, hvor hun giver 2. herre begge hænder og danser rundt med ham og ud på plads, 8 valsetrin.

9-16
1. par følges ad ned gennem rækken indenom 2. par og udenom 3. par, 4 små valsetrin. Nedenfor 3. par danses ind i midten, og man giver hinanden begge hænder og danser 1 omgang medsols rundt, 4 valsetrin.

9-16
1. par tager alm. enhåndsfatn. og danser op gennem rækken, 4 valse-trin. Man slipper hinanden og danser hver for sig, herren rundt om 2. herre og damen rundt om 2. dame. 1. par slutter mellem 2. og 3. par. 1. og 3. par danser (alle 4 hver for sig) 4 valsebalancétrin på stedet, derefter alle 4 højrehåndsmølle 1 omgang rundt, 4 lange valsetrin (1. par slutter atter i midten).

17-24
1. og 2. par kæde (beg. med højre hånd til egen), 8 valsetrin (1. par slutter i midten).

Når dansen begynder forfra danser 1., 3. og 4. par - 2. par står over, o.s.v - 4. gang, dansen begynder forfra, danser 1., 5. og 6. par - 2., 3. og 4. par.

Hvis man kun danser 3 par på række, må 1. par efter kæden med 2. par "smutte" udenom 3. par og stille sig på sidste plads.

Kilde: Dansen er en rekonstruktion foretaget i 1998 af Ole Skov og Per Sørensen i forbindelse med et dansehistorisk foredrag om de sønderjyske danse.

Originalmateriale er en dansebog med tegninger af engelskdanse - lavet af den 18 årige Jørgen Jørgensen (1767-1820), Guderup på Als i 1785. I bogen findes 42 danse - den rekonstruerede dans er nr. 28.

Den gamle dansebog findes i privateje hos Jørgen Jørgensens tip-tipoldebarn Gertrud Petersen. Musikken stammer fra en samtidig spillemandsbog fra Stolbro, Als af Hans Pedersen Møller. I bogen er det melodi nr. 14, og der findes 2. stemme til melodien.

Notebogen findes på Dansk Folkemindesamling. Arkivnr. 1906/036 A-003.

Udgivers kommentar: Den mærkelige undertitel "Postkortdansen" skyldes, at der var lavet et postkort af selve dansekoreografen - så da dansen blev genoptaget i 1998, fik den hurtigt det navn blandt folkedansere. Der findes ingen ritanngivelse til dansen, valsetrimene er foreslået af udgiver.

Den glade Kobbersmed

Jylland

$\text{♩} = 112$

Den glade Kobbersmed

Jylland

Musik:

1-4

5-8

9-12

13-16

17-18

19-20

21-24

25-32

Forklaring:

Opstilling: Parvis i kreds.

Trin: Gang- og polkatrin.

a) Stor kreds med solen, 8 gangtrin.

Stor kreds mod midten, 4 gangtrin (1 klap på 4. trin) og 4 gangtrin baglæns.

Stor kreds mod solen, 8 gangtrin.

Stor kreds mod midten, 4 gangtrin (1 klap på 4. trin) og 4 gangtrin baglæns.

b) Alle herrerne går 4 gangtrin mod midten, vender venstre om og stiller sig med front imod fremmed dame (damen, der stod til venstre for ham i kredsen).

Herren og fremmed dame gør kompliment for hinanden.

Damen går 4 gangtrin ind imod fremmed herre og giver ham begge hænder, hvorefter hun "trækker" ham med baglæns ud i kredsen, 4 gangtrin.

c) Alm. fætn. og polka rundt i kredsen, 8 polkatrin.

Bemærk, at man får en ny dansepartner ved hver gennemdansning.

Dansen fortsættes efter behag.

Kilde:

Dansen er ikke gammel. Den dukkede op i Jylland i midten af 1980'erne. Desværre vidtes det ikke, hvem der har lavet dansen. I 1991 lavede udgiveren "løs" dansebeskrivelse af dansen i forbindelse med et dansekursus for ældre på Uldum Højskole.

Melodien er oprindelig tysk og komponeret af C. Peters (1772-1827). Melodien har været meget populær overalt i Nordeuropa, og i Danmark kendes eksempler på, at den har været benyttet til nogle af de gamle danse.

Udgivers kommentar: Vi har taget dansen med - på trods af, at det er en ny dans, som falder lidt udenfor publikationens rammer. Vi har benyttet dansen meget, da det er en god "skiftedans" med livlig musik.

Indholdsfortegnelse

Forord		side
Anglaise (Postkortdansen)	Als, Sønderjylland	1
Bette Mett'	Thy	52
Dansk Kvadrille	Horsens	20
Den fulde Sving	Kjellerup	40
Den glade Kobbersmed	Jylland	36
Det varme Mad	Fur	54
Enkelt Kæde	Vendsyssel	22
Finsk Polka	Asdal, Vendsyssel	8
Flyvegal	Als, Himmerland	10
Gammel-Polsk	Lovrup, Gørding	26
Hamborg Sextur	Kjellerup	46
Hamborg Zweitritt	Løkken, Vendsyssel	32
Jødevals	Vendsyssel	18
Lybekkeren	Vendsyssel	6
Mazurka	Als, Himmerland	4
Polsk	Vejen	28
Polsk Firtur	Seistrup, Gørding	44
Ruder Es	Himmerland	50
Russisk Kavaleri	Bagterp, Vendsyssel	24
Sekstur	Rold, Himmerland	16
Spretmasolka	Asdal, Vendsyssel	30
Trepolsk	Lovrup, Gørding	12
Tylette Polka	Strandhuse, Kolding	48
Vals Sextur	Kjellerup	42
Veirmølle-Dandsen	Vendsyssel	34
Westenom	Asdal, Vendsyssel	2
Aah hva' æ de me dæ	Midt- og Østjylland	14
Indholdsfortegnelse		38
		56